

Knivsta Friskola ekonomisk förening

Org.nr. 769604-2618

Beslut

efter riktad tillsyn av Margarethaskolan
i Knivsta kommun

Med anledning av den rådande situationen med risker för smittspridning av Covid-19

Många skolor är i dagsläget starkt påverkade av de åtgärder som vidtas med anledning av Covid-19. Följden kan vara stor frånvaro av personal eller att resurser måste tas i anspråk för nya förhållanden. För gymnasieskolan och vuxenutbildningen gäller särskilda rekommendationer. Skolinspektionen anpassar för närvarande på olika sätt sin tillsyn och granskning. Mer information finns på www.skolinspektionen.se. Vi följer kontinuerligt situationen och hur den påverkar skolsystemet i olika delar av landet. Eftersom skolan fortfarande är aktiv och ska fortgå men under andra omständigheter menar Skolinspektionen dock att det är viktigt att meddela bedömningen efter den tidigare tillsynen eller granskningen som redan ägt rum. Skolinspektionen har i detta beslut satt uppföljningstiden med hänsyn till rådande omständigheter. Uppföljningstiden kan komma att förlängas ytterligare om förutsättningarna förändras. Om du som huvudman behöver längre uppföljningstid kontakta Skolinspektionen för prövning.

Skolinspektionens beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Knivsta Friskola ekonomisk förening att senast den **1 mars 2021** vidta åtgärder för att avhjälpa påtalad brist. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Nedan anges de åtgärder som Skolinspektionen bedömer är nödvändiga för att åtgärda bristen. I de fall det är möjligt får bristen avhjälpas på annat sätt.

Ekonomiska förutsättningar

Skolinspektionen konstaterar att Knivsta Friskola ekonomisk förening inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Huvudmannen har ekonomiska förutsättningar för att bedriva skolverksamhet enligt författningarnas krav.
(2 kap. 5 § skollagen)

Åtgärder

Knivsta Friskola ekonomisk förening ska skapa förutsättningar för att följa de föreskrifter som gäller för verksamheten. I detta ingår:

- Att se till att verksamheten bär sina kostnader alternativt se till att huvudmannens egna kapital täcker förlusterna.

Att verksamheten bär sina kostnader kan visas genom att huvudmannen inkommer med en aktuell resultat- och balansrapport inte äldre än två månader räknat från

redovisningsdatum. Bär verksamheten inte sina kostnader ska det finnas utrymme i eget kapital för att löpande täcka förlusterna. Underlag som styrker detta ska inges.

- Att se till att det egna kapitalet snarast återställs, vilket innebär att det egna kapitalet minst uppgår till bundet eget kapital.

Detta kan uppnås genom att kapital tillskjuts huvudmannen genom exempelvis medlemstillskott eller genom att huvudmannen genererar vinster och kan visas genom att huvudmannen inkommer med en aktuell resultat- och balansrapport inte äldre än två månader räknat från redovisningsdatum. Eventuella tillskott ska verifieras med underlag.

- Att se till att huvudmannen har ekonomiskt utrymme för att betala skulder när de förfaller till betalning.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att Knivsta Friskola ekonomisk förening inte har ekonomiska förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för verksamheten. Av utredningen framgår att verksamheten inte bär sina kostnader, det vill säga att kostnaderna överstiger intäkterna och att huvudmannen därmed går med förlust. Vidare är huvudmannens egna kapital negativt och huvudmannen saknar därmed medel för att hantera resultatmässiga förluster. Att de kortfristiga skulderna i årsredovisningen 2019 per den 31 december 2019 översteg omsättningstillgångarna, i kombination med att huvudmannen inte bär sina kostnader och att det egna kapitalet är negativt, innebär en risk att huvudmannen inte kommer att kunna betala sina skulder när de förfaller. Mot denna bakgrund bedöms huvudmannen sakna ekonomiskt utrymme för att hantera till exempel ett vikande elevunderlag eller ökade kostnader och utbetalningar. Att företrädare för huvudmannen i intervju med Skolinspektionen uppger att de arbetar med åtgärder som syftar till att stärka de ekonomiska förutsättningarna, ändrar inte Skolinspektionens bedömning då dessa åtgärder nyligen är genomförda eller endast är planerade.

Rättslig reglering

Enligt skollagen får enskilda efter ansökan godkännas som huvudman för förskola, förskoleklass, grundskola, grundsärskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola och fritidshem. Godkännande ska lämnas om den enskilde genom erfarenhet eller på annat sätt har förvärvat insikt i de föreskrifter som gäller för verksamheten, har ekonomiska förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för verksamheten och i övrigt har förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för utbildningen. Enligt skollagen krävs även att den enskilde i övrigt bedöms lämplig.

I förarbetena till skollagen anges att den enskilde ska ha ekonomiska förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för verksamheten. Kravet gäller under hela den tid då verksamheten bedrivs. I kravet på ekonomiska förutsättningar ligger att verksamheten ska bedrivas på ett sätt som innebär att den bär sina kostnader och att det finns ekonomiskt utrymme för nödvändiga investeringar. Det kan bli aktuellt att ingripa mot

en aktör om ekonomin kraftigt försämras, till exempel genom vikande elevunderlag eller att aktörens tillgångar minskar, på ett sådant sätt att det påverkar förutsättningarna att bedriva en verksamhet av godtagbar kvalitet enligt lagar och andra föreskrifter. Om verksamheten visar ett underskott bör det vägas in om det finns fonderade eller andra medel, exempelvis en bankgaranti, tillgängliga för att hantera underskottet. En prognos som visar att det finns förutsättningar att inom skälig tid nå ett överskott kan också vara en indikation på att kravet är uppfyllt. Vidare anges att om en tillsynsmyndighet konstaterar att det finns risk att verksamheten inom en nära framtid kommer att gå i konkurs bör detta vara ett skäl att ingripa mot verksamheten. (Prop. 2017/18:158 s. 50 och 122.)

Skolinspektionens utredning

Skolinspektionen har i utredningen tagit del av uppgifter om huvudmannens ekonomi. I dessa uppgifter ingår årsredovisningar för 2016-2019, insänd dokumentation samt intervjuer med rektorn den 31 mars 2020 och med företrädare för huvudmannen (MV och MBD) den 1 april 2020.

Av årsredovisningen 2019 framgår att huvudmannens nettoomsättning uppgår till 29,6 miljoner kronor och att nettoomsättningen ökat de senaste fyra åren även om ökningstakten varit lägre de senaste två åren. Huvudmannen bedriver förskoleverksamhet och grundskola vid en skolenhet.

Av årsredovisningarna för 2018 och 2019 framgår att Knivsta Friskola ekonomisk förening inte bär sina kostnader, det vill säga att kostnaderna överstiger intäkterna. De redovisade förlusterna uppgick 2018 till minus 2,4 miljoner kronor och 2019 till minus 823 000 kronor.

Vidare framgår att huvudmannens egna kapital varit negativt sedan bokslutsdagen den 31 december 2018. I årsredovisningen för 2018 uppgår eget kapital till minus 1 miljon kronor och enligt årsredovisningen för 2019 uppgick det egna kapitalet till minus 1,9 miljoner kronor. Det innebär att skulderna överstiger tillgångarna med motsvarande belopp och är ett resultat av att huvudmannen inte bär sina kostnader.

Årsredovisningarna för 2018 och 2019 visar även att huvudmannens kortfristiga skulder överstiger omsättningstillgångarna, vilket indikerar en svag likviditet. Per 31 december 2019 översteg de kortfristiga skulderna omsättningstillgångarna med 505 000 kronor och per 31 december 2018 översteg de kortfristiga skulderna omsättningstillgångarna med 1,2 miljoner kronor. Genom långfristig upplåning under 2019, som per 31 december 2019 uppgick till 1,5 miljoner kronor, har likviditeten förbättrats något. Av utdrag från UC den 20 april 2020 framgår att huvudmannen inte har några betalningsanmärkningar eller någon skuld till Kronofogdemyndigheten.

I intervju uppger företrädare för huvudmannen att samtliga föreningens kostnader har setts över och förhandlats om för att förbättra föreningens ekonomi. Både företrädare för huvudmannen och rektorn uppger i intervju att orsakerna till de negativa resultaten 2018 och 2019 framförallt beror på höga personalkostnader och att många elever slutade på skolan inför detta läsår. Företrädarna uppger också att lärarnas undervisningstid har ökat så att det mer motsvarar hur det ser ut på andra skolor.

Rektorn uppger i intervju att personalkostnaderna måste minskas ytterligare. Både företrädare för huvudmannen och rektorn uppger att personalförändringarna inte påverkat elevernas undervisning negativt.

Av insänd dokumentation från huvudmannen den 28 januari 2020 framgår att skolan räknar med att växa och att skolan planerar att flytta in i nya lokaler höstterminen 2020. I intervju uppger företrädare för huvudmannen att skolan om tre år ska kunna ha cirka 300 elever, men att nuvarande budget utgår från att elevantalet för kommande läsår är ungefär detsamma som för innevarande läsår, det vill säga 175 elever. Rektorn uppger i intervju att elevantalet behöver öka med 10-15 procent för att klara ekonomin till hösten. Enligt rektorn kommer verksamheten i den nya skolan fortsatt ha samma lokalkostnader under hösten 2020, och därefter successivt öka till det dubbla enligt en framtagen prognos men att skolan ska få möjlighet att växa in i den nya skolan innan hyreskostnaderna ökar.

Motivering till föreläggande som ingripande

Enligt skollagen får Skolinspektionen förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten. Ett föreläggande ska ange de åtgärder som tillsynsmyndigheten anser nödvändiga för att avhjälpa de påtalade bristerna.

Eftersom Knivsta Friskola ekonomisk förening inte har ekonomiska förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för verksamheten vid Margarethaskolan, finns det skäl att förelägga Knivsta Friskola ekonomisk förening att vidta åtgärder.

Områden där Skolinspektionen inte har funnit brister

Ägar- och ledningsprövning

Skolinspektionen har gjort bedömningen att följande personer tillhör ägar- och ledningskretsen för Knivsta Friskola ekonomisk förening: SR (styrelseordförande), SL (styrelseledamot), FR (styrelseledamot), MBD (styrelseledamot), PB (styrelseledamot), MV (styrelseledamot) och LB (styrelseledamot). Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att Knivsta Friskola ekonomisk förening uppfyller författningarnas krav inom området ägar- och ledningsprövning.

Grundläggande förutsättningar för verksamheten

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att Knivsta Friskola ekonomisk förening uppfyller författningarnas krav inom området grundläggande förutsättningar för verksamheten.

På Skolinspektionens vägnar

X Joakim Öberg

Beslutsfattare
Signerat av: Joakim Öberg

X Mats Lindh

Föredragande
Signerat av: Mats Lindh

I ärendets slutliga handläggning har utredare Anna Bjurenstam, ekonom Christina Lundborg och utredare Sara Angeria medverkat.

Bilaga

Fakta om den riktade tillsynen

Fakta om den riktade tillsynen

Skolinspektionen har den 9 december 2019 initierat en riktad tillsyn baserat på de bestämmelser som från och med den 1 januari 2019 ställer krav på att huvudmannen har erfarenhet av eller på annat sätt förvärvat insikt i de föreskrifter som gäller för verksamheten samt i övrigt bedöms lämplig att bedriva denna. De nya bestämmelserna förtydligar även kravet på att huvudmannen har ekonomiska förutsättningar att bedriva verksamhet enligt de föreskrifter som gäller för verksamheten. Kraven ska vara uppfyllda både vid tillståndsprövning samt fortlöpande därefter.

Den riktade tillsynen har omfattat en ägar- och ledningsprövning, prövning av huvudmannens ekonomiska förutsättningar och grundläggande förutsättningar för skolenheten vid Margarethaskolan.

Skolinspektionen har tagit del av skriftliga underlag från huvudmannen och ett annat skriftligt underlag som kommunicerats med huvudmannen efter två intervjuer som skett på distans den 31 mars och 1 april 2020 där rektorn och representanter för huvudmannen intervjuats. Huvudmannen har kommit med synpunkter på de uppgifter som ligger till grund för beslutet.

Margarethaskolan är en fristående skola belägen i Knivsta kommun. Huvudman är Knivsta Friskola ekonomisk förening med organisationsnummer 769604-2618. Skolan har förskoleklass och årskurserna 1-9. Vid tiden för Skolinspektionens tillsyn gick cirka 175 elever på skolan.